

2 Timotei 4:9-22 – Ultimele cuvinte ale apostolului.

Caută de vino curând la mine. În lumina iminenței plecării lui Pavel din această lume, acest îndemn poate fi înțeles pe deplin de Timotei. Timotei mai avea șansa să-l vadă doar o singură dată pe Pavel înainte de martirajul acestuia. Și cât de importantă era această întâlnire și pentru Timotei și pentru Pavel. Pentru Pavel era importantă pentru a fi mângâiat și îmbărbătat prin Timotei în contextul în care cei mai mulți l-au părăsit. Pentru Timotei era vital să-și immortalizeze în conștiință modelul viu al apostolului pentru a nu se lăsa mai pe urmă derutat de falșii învățători și falsele modele ale evlaviei. Pavel în mod elegant insistă pe nevoia sa de Timotei și nu pe nevoia lui Timotei de Pavel: *CĂCI Dima din dragoste pentru lumea de acum m-a părăsit și a plecat în Tesalonic.* Este ca și cum Pavel i-ar spune: *Deci pentru că mulți m-au părăsit, am nevoie ca tu să-mi fii aproape în aceste clipe atât de grele.* Dar cine era Dima? El apare menționat în Col.4:14 și în Filimon 24:

- Luca, doctorul preaiubit și *Dima* vă trimit sănătate.
- Epafra, tovarășul meu de temniță în Hristos Isus îți trimite sănătate; tot așa și Marcu, Aristarh, *Dima*, Luca, tovarășii mei de lucru.

Deci Dima nu era doar un simplu credincios, sau doar un lider al unei Biserici. El făcea parte din apropierea lui Pavel, din echipa sa de misiune și slujire. El este mereu menționat alături de Luca. Deci avem de a face cu un lucrător de calibrul lui Luca, care a fost alături de Pavel în încercările lui atât de grele. Și știm că Pavel nu primea pe oricine în echipa sa de slujire. În această lumină, înțelegem mai bine rana pe care i-a făcut-o Dima și ce se ascunde în spatele acestor cuvinte și ce era în inima lui Pavel când vorbea despre Dima. Observăm că Dima nu s-a lepădat de Hristos. El doar a ales să se ducă în Tesalonic. Dar și în Tesalonic era o biserică a lui Dumnezeu. Poate că s-a dus acolo să dezvolte o afacere sau pentru că la Tesalonic i s-a oferit un loc de muncă bun în administrația romană. Sau poate că s-a dus în Tesalonic ca lucrător, ca să facă misiune sau să slujească Biserica de acolo. Putem intui că Dima și-a găsit justificări sfinte pentru plecarea sa. El nu a

spus: *Din dragoste pentru lumea de acum, mă duc acolo.* Dar Pavel este foarte ferm față de Luca. El nu alege calea diplomației spunând: *Fiecare e liber să-l slujească pe Dumnezeu unde vrea. Dima a considerat că este mai bine să plece în Tesalonic. Doar nimeni nu este obligat să rămână cu mine.* Dima făcea parte din echipa sa de slujitori. Pavel se aștepta la loialitate. Pavel vedea că el avea nevoie ca Dima să rămână cu el la Roma. Pavel vedea că pentru binele Împărăției era nevoie ca Dima să rămână la Roma. El vede și în adâncul lui Dima adevăratul motiv al plecării sale. Era periculos să rămâi la Roma lângă Pavel. Puteai muri împreună cu el. Dar Pavel, cu luciditate apostolică, consideră că era important ca echipa sa să rămână cu el la Roma. Ei nu trebuiau să creeze alte curente de opinie în Biserică. Ei trebuiau să rămână solidari cu poziția lui Pavel de la Roma. Dar era dificil să rămâi lângă gura leului la Roma. Era mai ușor să slujești pe Domnul în altă parte. Și așa deodată Dima primește chemarea să slujească pe Domnul la Tesalonic. Dar Pavel îi spune lui Timotei adevăratul motiv: *din dragoste pentru lumea de acum.* Apoi Pavel îi impută lui Dima lipsa de loialitate, de credincioșie în lucrare și de prietenie sinceră față de sine: *m-a părăsit.* Apoi gestul lui Dima de a se depărta de Pavel are consecințe negative asupra Bisericii. Se creează alte curente de opinie în Biserică DIFERITE de cel paulin. Dacă Pavel era doar un lucrător printre alții lucrători nu era așa de grav. Dar Pavel era apostol. De aceea, gestul lui Dima este cu atât mai grav. Cât de mare trebuie să fie seducția lumii de acum. Cât de mare trebuie să fie ispita unei vieți liniștite și tihnite atunci când se declanșează ura leului față de Evanghelia lui Pavel. Dima slujise și suferise alături de Pavel. Gustase el însuși din slava viitoare și din bucuria slujirii Împărăției. Și totuși acum decide să plece în Tesalonic. Timotei trebuie să știe despre gestul lui Dima și adevărata sa motivație. Pavel îi lasă și un fel de hartă a liderilor actuali. Timotei trebuie să știe cu cine să facă echipă, dar și de cine să se depărteze.

Crescens s-a dus în Galatia, Tit în Dalmatia. Ce să fie cu Crescens și ce să fie cu Tit? Ei de ce au plecat? Se pare că avem trei tipuri de plecări de lângă Pavel. Într-o extremă (cea negativă) îl găsim pe Dima care-l PĂRĂSEȘTE pe Pavel DIN DRAGOSTE pentru această lume. În cealaltă extremă (cea pozitivă) este TIHIC. Acesta este TRIMIS de Pavel în Efes. Între cele două extreme par să se situeze Crescens și Tit. Aceștia nici nu-l părăsesc pe Pavel, dar nici nu par a fi trimiși de către aceștia în Galatia și în Dalmatia. De asemenea nu știm exact când au avut loc

aceste plecări și veniri din jurul lui Pavel. Evenimentul fundamental al acestei perioade de timp este cel din 4:16 când a început procesul public împotriva lui Pavel. Oare Dima a plecat înainte sau după 4:16? Oare Crescens și Tit au plecat înainte de 4:17? Oare Tihic a fost trimis în Efes după 4:16? Oare Luca a venit în Roma DUPĂ 4:16? Se pare că în text nu avem suficiente date pentru a oferi răspunsuri precise la aceste întrebări. Putem însă să intuim că plecarea lui Dima a fost grăbită de precipitarea evenimentelor de la Roma. Ne gândim că Crescens și Tit au plecat înainte de 4:16 și că și Tihic a fost trimis în Efes înainte de 4:16. Știm din cap.1 că în urma întemnițării lui Pavel toți cei din Asia l-au părăsit. Oare Pavel îl trimite pe Tihic la Efes tocmai pentru a-i ajuta pe cei din Asia să se îndepărteze și mai mult de Evanghelie? Un argument important că Tihic ar fi fost trimis la Efes înainte de 4:16 este acela că după 4:16 Pavel pare să-i strângă la el pe toți liderii pentru a fi alături de el și pentru a le da ultimele sfaturi sau îl trimisese înainte de începerea procesului? Intuim că Luca a venit la Roma după evenimentul din 4:16. Căci în 4:16 se precizează că TOȚI (cei care erau lângă el la Roma în acel moment) l-au părăsit. Ne gândim că Luca nu l-ar fi părăsit pe Pavel. Probabil a ajuns la Roma pentru Pavel de-abia după 4:16. Iar în 4:16 i s-a orchestrat lui Pavel un context în care să fie părăsit de TOȚI cei din preajma lui. Doar Isus a fost părăsit chiar de TOȚI. Și până la urmă și de Dumnezeu Însuși. Pavel nu a fost părăsit chiar de toți. A fost părăsit de TOȚI cei din preajma sa din acel moment și de mulți din cei de departe. Dar unii care nu erau fizic lângă el au rămas alături de el și au venit apoi chiar fizic lângă el. Ne gândim că Luca ar intra în această categorie. În momentul scrierii epistolei doar Luca era cu el. Totuși în v.21 apar menționați și Eubul și Pudens, Linus și Claudia și toți frații din Roma care transmit prin Pavel salutări lui Timotei. Dar acești creștini din Roma nu făceau parte din echipa apostolului, nu erau din apropierea lui. Or 4:11 pare să se însemne: din apropierea mea, doar Luca este cu mine. Ne întoarcem la Crescens și Tit. Se pare că e vorba de Tit cel căruia îi adresează Pavel epistola către Tit. Ei nu sunt ca Dima, dar nici nu sunt ca Tihic. Să încercăm să înțelegem profilul acestor oameni. Ei au fost mânați poate chiar de gândul slujirii pentru a merge în Galatia și Dalmatia. Dar Pavel nu i-a trimis și nici nu pare convins că au luat decizia cea mai bună pentru Împărăție, că au dat dovadă de un discernământ matur. Sunt multe decizii bune pentru slujire. Dar nu înseamnă că sunt cele mai bune. Poate că dacă ar fi fost mai aproape de inima Domnului ar fi fost înștiințat că bătălia pe viață și pe moarte se

va da în curând la Roma, în jurul lui Pavel și astfel ar fi rămas alături de Pavel. V.11 ne dovedește încă o dată că nevoia mare era la Roma: era o bătălie pe viață și pe moarte în jurul lui Pavel. Miza nu era doar Pavel, ci destinul întregii Biserici de după Pavel. În acest mod, Pavel avea nevoie de cei apropiați, iar cei apropiați aveau nevoie de ultimele sfaturi ale lui Pavel. Ba mai mult decât atât: Biserica avea nevoie ca Pavel să fie întărit și ucenicii lui să fie bine instruiți. În v.11 Pavel nu spune doar că Luca este cu mine, ci că NUMAI LUCA este cu mine. Ba mai mult, insistă ca Timotei să-l ia cu el și pe Marcu care-i este de folos pentru subjă. Ce destin a avut și Marcu. Se pare că este vorba de Marcu din Fapte, cel din pricina căruia Barnaba și Pavel s-au despărțit. Se pare că Marcu și-a revenit. I s-a dat o a doua șansă. Și-a dovedit loialitatea și a fost primit de Pavel în echipa sa de slujitori. Marcu este menționat și în Col.4:10: *Aristarh, tovarășul meu de temniță vă trimite sănătate; tot așa și Marcu, vărul lui Barnaba (cu privire la care ați primi porunci...dacă vine la voi să-l primiți bine)*. Ce întorsătură de situație! Marcu nu este inițial primit în lucrare pentru că l-a părăsit pe Pavel pe drum în prima sa călătorie misionară. Dar apoi este primit și acum Pavel cere să-i fie trimis la Roma. Dima face parte din echipa lui Pavel, dar acum la final îl părăsește pe Pavel din dragoste pentru veacul de acum. În cele din urmă mai bun este finalul unui lucru decât începutul lui. Cel ce ezită astăzi poate reveni ca Marcu, iar cel loial de azi poate dezerta mâine ca Dima. Doar finalul ne va arăta cu adevărat ce este în inima unui om. Fiecare din aceste personaje din jurul lui Pavel ne arată un destin aparte, profilul unui anumit tip de lider. Dima ne dezamăgește prin dezertarea sa, dar Marcu ne surprinde plăcut prin revenirea sa în linia întâi a luptelor spirituale.

Tihic este trimis la Efes. Ne întrebăm din nou: înainte sau după 4:17? Probabil înainte. Poate că toate plecările din 4:9-12 au avut loc ÎNAINTE de 4:17. Tihic nu este lângă Pavel dar nu pentru că a iubit veacul de acum, și nici pentru că s-a dus de capul lui într-o anumită lucrare, ci pentru că a fost trimis de Pavel în Efes. Unde mai apare Tihic?

- *Avea ca tovarăși până în Asia pe: Sopater din Bereea, fiul lui Pir, Aristarh și Secund din Tesalonic, Gaiu din Derbe, Timotei, precum și Tihic și Trofim care erau din Asia.* (Fapte 20:4). - Deci Tihic este din Asia și-l vedem însoțindu-l pe Pavel în călătoria sa spre Ierusalim.

- *Acum ca să știți și voi despre mine, Tihic, preaiubitul frate și slujitorul credincios în Domnul, vă va face cunoscut totul. Vi l-am trimis înadins ca să luați cunoștință despre starea noastră și să vă îmbărbăteze inimile.* (Efeseni 6:21-22) – Deducem că Tihic l-a însoțit pe Pavel până la prima sa vizită și călătorie la Roma. Și fiind din Asia, Pavel îl trimite pe el la cei din Efes. Dar se pare că în 2 Timotei este o doua trimitere a lui Tihic în Efes, în contextul celei de-a doua întemnițări a lui Pavel la Roma.
- *Tot ce este cu privire la mine vă va spune Tihic, fratele preaiubit și slujitorul credincios, tovarășul meu de slujbă în Domnul. Vi l-am trimis înadins ca să luați cunoștință despre starea noastră și să vă mângâie inimile* (Col.4:7-8). – e a doua oară când Tihic e numit de Pavel fratele preaiubit și slujitorul credincios. Pavel l-a remarcat pe Tihic pentru iubirea sa și pentru credințioșia sa în slujire. Din contextul primei întemnițări la Roma, Tihic este trimis de Pavel cu mai multe epistole și mai multe vești către Bisericile din Asia: Efes, Colose, poate și Laodicea (vezi Col.4:16).
- *Când voi trimite la tine (în Creta) pe Artema sau pe Tihic, grăbește-te să vii la mine în Nicopoli, căci acolo m-am hotărât să iernez.* (Tit 3:12). Iarăși vedem în Tihic un om de încredere din echipa lui Pavel pe care Pavel îl trimite acolo unde este nevoie de slujire. Slujirea din Creta era complexă și dificilă și totuși Tihic este considerat potrivit pentru această slujbă și capabil să-l înlocuiască pe Tit ca acesta să poate veni la Nicopoli pentru a se întâlni cu Pavel.

În lumina acestor lucruri descoperim pe Tihic un slujitor credincios, trimis de Pavel în slujiri dificile. Tihic nu este la Roma lângă Pavel dar pentru că a fost trimis de Pavel în Efes. Deși nu este fizic lângă Pavel, Tihic este în duh alături de Pavel. Deși departe din punct de vedere al distanței fizice, Pavel poate găsi în Tihic un sprijin.

Când vei veni adu-mi mantaua pe care am lăsat-o în Troa la Carp, și cărțile, mai ales pe cele de piele (pergamentele). Pavel cere mantaua pentru că se apropia iarna (vezi 4:21). Deci ne aflăm undeva la finalul toamnei. Faptul că Pavel

nu a luat cu el la Roma mantaua ne face să credem că-și propusese o vizită scurtă la Roma. Nu știa că va fi prins și întemnițat. Încercarea a fost neanunțată ca cea care a dat și peste Iov de altădată. Pavel este înștiințat că clipa plecării sale este aproape. Dar nu știa dacă e vorba de săptămâni sau luni. Poate avea să mai petreacă iarna pe acest pământ. Și atunci îi cere lui Timotei să-i aducă și mantaua pentru a avea cu ce se încălzi peste iarnă. Dar Pavel mai cere și cărțile, mai ales pergamentele. Nu știm despre ce cărți este vorba. Pavel știa din tinerețe Scripturile pe de rost și în greacă și în ebraică. Aceasta se pare că era una din condițiile pentru *a fi primit* la școala lui Gamaliel la care studiasse Pavel. Ne putem deci gândi că este vorba despre alte cărți, despre cărți ce țineau de cultura secolului întâi. Mesajul ar fi important pentru Timotei: el este chemat în primul rând să aprofundeze Scripturile. Dar prin cerința lui Pavel din acest verset este provocat și să nu uite să fie conectat la cultura veacului său. Dumnezeu se revelează și în cultură, și înțelegerea ei este absolut necesară pentru ca Evanghelia să fie transmisă într-un limbaj relevant și accesibil pentru auditoriu. Ne uimește preocuparea lui Pavel pentru „cele pământești”: mantaua, cărțile. Cu câteva versete mai devreme el tocmai privea spre cununa neprihănirii care-l așteaptă. Dar Pavel rămâne un exemplu desăvârșit de exilibrul. El nu desparte sacrul de profan dar nici realitatea de acum de realitatea de dincolo. El nu este absorbit de pământ pentru a uita de cer. Dar nici nu este absorbit de cer pentru a uita de pământ. Există o continuitate între lumea de acum și cea de dincolo. De fapt implicarea în credință în lumea de acum va genera răsplata de dincolo. Imaginea slavei viitoare nu-l face pe Pavel să fie mai delăsător, ci mai implicat și responsabil în ceea ce i s-a încredințat lui în lumea de acum. Și el trebuie să-și ducă până la capăt slujirea și aceasta înseamnă să trăiască până la sfârșit, să fie OM până la sfârșit, să onoreze viața de acum până la capăt, să fie credincios și responsabil în toate lucrurile.

Mantaua. Nu putem să citim despre manta fără să ne amintim de celebra manta a lui Ilie și despre predarea ștafetei către Elisei prin acest element fizic. Pavel nu-i lasă mantaua sa lui Timotei ci cere să i-o aducă. Din punct de vedere al unei interpretări simbolice sunt mai multe variante:

- Pavel nu-i poate lăsa mantaua apostolică lui Timotei. Pavel o va lua cu el în ceruri.

- Pavel nu știe dacă Timotei îl va mai prinde pe Pavel în viață la Roma. Deci e posibil ca mantaua să-i rămână lui Timotei. Dacă Pavel moare, mantaua rămâne la Timotei. Pavel predă lui Timotei, nu ștáfeta apostolică, ci responsabilitatea de a propovădui Cuvântul.
- Dacă Ilie avea mantaua cu el și i-o lăsa lui Elisei, acum Pavel nu are mantaua cu el, ci îi cere lui Timotei să i-o aducă. Dacă Pavel pleacă la cer, Timotei tot trebuie să-i aducă mantaua dar la cer, adică să-i continue lucrarea până la revenirea Domnului. Mișcarea nu este dinspre Mentor spre Ucenic, ci dinspre Ucenic spre Mentor. Mentorul este luat la cer. Logosul este lăsat pe pământ. Timotei-ul istoric trebuie să păzească acest Logos până la revenirea Domnului, până la reîntâlnirea cu Mentorul pe nori.

Alexandru. Pavel nu avea doar prieteni loiali și prieteni care l-au părăsit. Avea și dușmani pe față. Unul din aceștia era Alexandru. Se pare că el a făcut parte din martorii acuzării împotriva lui Pavel. Pavel subliniază că i-a făcut mult rău și că este întru totul împotriva cuvintelor Evangheliei. Nu știm exact cine era Alexandru. Să fie ereticul dat pe mâna Satanei în 1 Timotei 1:20, sau Iudeul Alexandru din Efes menționat în Fapte 19:33? Nu știm exact. Dar ne dăm seama că era un om foarte periculos. Un vas al întunericii, având un limbaj religios, dar fiind cu totul împotriva cuvintelor lui Pavel. Timotei nu este îndemnat să evanghelizeze acest om sau să se roage pentru el. Ci să se ferească și să se păzească de el. Pavel nu are rugăciuni pentru Alexandru, ci doar mângâierea că Domnul îi va răsplăti după faptele lui. Pavel nu propune un har ieftin sau o iertare ieftină în dreptul lui Alexandru. Pavel nici nu-și propune să se răzbune, ci găsește alinare și încurajare în răzbunarea Domnului. Înțelegem că Pavel vrea să-i lase lui Timotei o hartă cu personaje importante pentru destinul viitor al Bisericii. Aici găsim lideri de încredere, lideri duali, dar și vrăjmași pe față împotriva Evangheliei. Timotei trebuie să știe pe cine să se bazeze, dar și de cine să se ferească. Chiar dacă Pavel era slujitorul lui Dumnezeu, totuși Dumnezeu a îngăduit ca Alexandru să-i facă mult rău. Războiul e real. Durerile fac parte din el. Dușmanul ripostează și provoacă daune. Dar riposta sa e limitată de Domnul care ține toate lucrurile sub control.

Pavel continuă informarea lui Timotei cu privire la ceilalți lideri creștini în v.19-21. Dar această informare este întreruptă de v.16-18, care pare a fi chiar inima jumătății capitolului patru. De ce introduce Pavel acest pasaj tocmai acum?

Pavel de fapt continuă în v.16 informarea către Timotei despre ceilalți lideri creștini: *La întâiul meu răspuns de apărare nimeni nu a fost cu mine, ci TOȚI m-au părăsit. Să NU li se țină în socoteală acest lucru!*

Pe cine includem în acest TOȚI? Cel mai probabil pe creștinii care erau cu Pavel la Roma în momentul prinderii și acuzării apostolului. Și Pavel vizează în special pe liderii creștini, unii făcând parte chiar din echipa sa. Nu TOȚI de pretutindeni l-au părăsit. Ne putem gândi la Timotei, Tihic, Luca. Ei au rămas cu Pavel, dar în momentul acuzării sale s-a făcut că nimeni din cei care erau fizic cu el nu l-au susținut. Așa i-a fost scris de sus. În acest lucru consta încercarea. I s-a orchestrat un context de încercare în care toți cei ce ar fi rămas de partea lui să nu fie fizic lângă el. Așa a putut gusta Pavel ceva din singurătatea lui Isus de la cruce. Dacă față de Alexandru Pavel invocă răzbunarea Domnului, aici el face apel la har. De ce? El înțelege cât de mare a fost atacul împotriva sa, că peste el sosise ceasul întunericului așa cum sosise și peste Mântuitorul. Și la fel cum ucenicii, bine intenționați, au fost nepregătiți pentru acest ceas, la fel și creștinii din jurul lui Pavel s-au trezit într-o bătălie care-i depășea. Și atunci Pavel manifestă față de ei îngăduința manifestată de Mântuitorul față de ucenicii care l-au părăsit și chiar s-au lepădat de el. Pavel nu vrea ca diavolul să-i chinuie acum prin remușcări și vinovății, și nici ceilalți creștini să-i acuze spunând: *aaa, voi sunteți cei care l-ați părăsit pe Pavel. Mai puteți fi lideri?* Pavel, cu autoritatea sa apostolică, cere ca să NU li se țină în socoteală această greșeală. Observăm că Pavel se aștepta ca ei să nu-l părăsească, să nu se dezică de el, să nu se rușineze de el. Desigur Pavel nu dorea ca ceilalți să facă orice ca să-l salveze sau să moară neapărat împreună cu el. Pavel a fost mereu atent să protejeze Biserica de suferințe și prigoniri. Dar știa că ei trebuie să rămână loiali lui Hristos și Evangheliei, precum și fideli Bisericii Sale. Or, momentul acuzării lui Pavel era un moment crucial. Nu doar că Pavel făcea parte din Trupul lui Hristos care trebuia susținut și mângâiat, dar momentul respectiv cerea o mărturie din partea Bisericii. Și se pare că și alți lideri creștini au fost aduși de față la procesul intentat lui Pavel, căci Pavel spune: *La întâiul meu răspuns de apărare, nimeni n-a fost cu mine, ci toți m-au părăsit...Deci ceilalți*

lideri au tăcut, și nu i-au luat partea lui Pavel când acesta a fost acuzat pe nedrept. Ne intrigă tăcerea lui Pavel cu privire la acuzele care i-au fost aduse de autoritatea romană. Oricum intuim că a fost ceva diferit față de celelalte experiențe relatate în Fapte. Căci în prima sa întemnițare la Roma, Biserica a fost alături de el și el a scris multe scrisori către Biserici care simțeau alături de Pavel: Bisericiile din Efes, Colose, Filipeni...Și nu trecuse multă vreme de la prima întemnițare de la Roma. Ce a avut special această a doua întemnițare de la Roma? Cum am menționat deja de la începutul comentariului și cum se vede și din 4:16-17, a fost, în primul rând, vorba de un atac demonic foarte intens, de acel ceas al întunericii care a băgat groaza în toți. Dar ceasul întunericii care a venit peste Mântuitorul mai avea o caracteristică esențială ce acompania presiunea din văzduh: era vorba de un test al discernământului, de o decizie complicată pe care Mântuitorul a luat-o și care NU a putut fi înțeleasă de ucenici. De fapt, ucenicii L-au părăsit tocmai din pricina neînțelegerii alegerii Mântuitorului de a Se lăsa prins de vrăjmașii Lui. Mai mult, acest lucru a dus la lepădarea ucenicilor de Isus decât teamă. Și lepădarea nu a constat în fuga lor (căci Mântuitorul NU le-a cerut să rămână fizic lângă el, ci dimpotrivă să-l aștepte în Galileea, departe de gura leului...), ci în faptul că ei NU au mai crezut că El fusese Mesia, Fiul lui Dumnezeu. Intuim că și ceasul întunericii de peste Pavel a fost însoțit de un test similar al discernământului. Până acum, Pavel era acuzat de iudei că revoltă mulțimile împotriva Cezarului. Dar dacă acum e vorba de o altă acuzație, despre ce să fie vorba? Dacă acum statul i-a propus colaborare deschisă și directă? Dacă i-a oferit sprijin și resurse cu condiția să se așeze sub controlul și autoritatea sa? Dacă a fost prima încercare a statului de a seduce Biserica? Și dacă ceilalți creștini au văzut acest lucru ca pe un dar divin, ca pe o ofertă din partea lui Dumnezeu? În acest context, decizia lui Pavel de a nu accepta colaborarea chiar cu prețul vieții, pe drept cuvânt a părut absurdă celorlalți lideri creștini. Nu părea vorba de niciun compromis. Dar Pavel, prin discernământul apostolic, vedea dincolo, vedea consecințele istorice al unui asemenea gest. Și aceste consecințe tragice s-au văzut imediat după ce Biserica a acceptat colaborarea strânsă cu statul. Dar ceilalți lideri creștini nu vedeau acest lucru. Pavel părea fanatic, că exagera, că își dădea viața pentru un motiv prea mic. În cele din urmă, Cezarul nu-i cerea să se lepede de Hristos sau să NU mai propovăduiască Evanghelia. Dar tocmai pentru că Cezarul pedepsea refuzul cu moartea scotea la iveală că în spatele ofertei nu era Dumnezeu, ci diavolul în

persoană. Și dacă oferta statului de a transforma creștinismul în religie privilegiată a Imperiului era însoțită de chemarea de a-i acuza pe evrei? Și într-adevăr, Pavel putea aduce multe acuze evreilor care provocaseră atâtea prigoniri și tulburări sociale. Dar poziția lui Pavel față de acuizarea evreilor este următoarea:

16. Când am ajuns la Roma, sutașul a dat pe cei întemnițați căpitanului străjerilor palatului, iar lui Pavel i s-a îngăduit să rămână într-un loc deosebit, cu un ostaș care-l păzea.

17. După trei zile, Pavel a chemat pe mai marii iudeilor; și, când s-au adunat, le-a zis: „Fraților, fără să fi făcut ceva împotriva norodului sau obiceiurilor părinților noștri, am fost băgat la închisoare în Ierusalim, și de acolo am fost dat în mâinile romanilor.

18. După ce m-au supus la cercetare, ei aveau de gând să-mi dea drumul, pentru că nu era în mine nicio vină vrednică de moarte.

19. Dar iudeii s-au împotrivit, și am fost silit să cer să fiu judecat de cezar, **fără să am de altfel niciun când să părăsc neamul meu.**

20. De aceea, v-am chemat să vă văd și să vorbesc cu voi; căci din pricina nădejzii lui Israel port eu acest lanț.”

21. Ei i-au răspuns: „Noi n-am primit din Iudeea nicio scrisoare cu privire la tine și n-a venit aici niciun frate care să fi spus sau să fi vorbit ceva rău despre tine.

22. Dar am vrea să auzim părerea ta, pentru că știm că partida aceasta pretutindeni stârnește împotrivire.”

Pavel știa de lucrarea celui rău de a instiga neamurile împotriva lui Israel. El știe că nimicirea lui Israel din istorie este un rău mai mare decât dispariția Bisericii dintre neamuri. Biserica dintre neamuri poate renaște oricând, dar Israel ca popor istoric odată nimicit, nimicit rămâne. Și fără el istoria nu se poate încheia, victoria finală nu poate avea loc. Și astfel Pavel refuză să folosească acuzele legitime și adevărate împotriva evreilor pentru a-și scăpa pielea. Or, creștinii prigoniiți atât de frecvent de iudei nu ar fi înțeles un asemenea gest. Oferta Cezarului ar fi însemnat eliberare, salvare, mântuire: pedepsirea prigonitorilor și asigurarea de protecție și resurse din partea statului. Oare nu era vremea mântuirii? Oare nu era rodul suferinței martirilor creștini? Oare nu se împlineau profețiile care spuneau că neamurile vor asculta de Evanghelie și că împărații pământului se vor închina

înaintea Robului Domnului? Or cum să dea Pavel cu piciorul acestei mântuiri? și să mai și moară pentru acest refuz? Oare nu o luase Pavel razna?

Deși este doar un scenariu, el ne ajută mult să înțelegem finalul apostolului și de ce așa de mulți creștini l-au părăsit. Aceștia nu știau că prin gestul său absurd de a refuza salvarea, el de fapt mântuia Biserica de adulterul cu statul. Gestul său, sacrificiul său de neînțeles era pentru mântuirea celor ce-l părăseau. Asemănarea cu finalul Mântuitorului este și mai clară. Nu cred că greșim dacă emitem ipoteza că la Roma s-a întâmplat ceva special, similar cu scenariul propus de noi. Datele istorice nu ne oferă detalii despre motivele martiriului lui Pavel, dar ne precizează că o serie de evenimente tragice s-au îngrămădit în acea perioadă: incendiu la Roma, creștinii acuzați și prizonieri, Petru martirizat, Nero moare, multe tulburări la Roma, mulți împărați romani se succed pentru o perioadă scurtă de timp, evreii se răscoală, Iudeea pustiită și Ierusalimul distrus. Instabilitatea de la Roma și atitudinea de revoltă a iudeilor oferă legitimitate scenariului de mai sus. Într-un asemenea context, Roma putea vedea în creștinism (o religie bine organizată și cu multă influență în Imperiu și în conflict cu iudaismul) o soluție pentru depășirea crizei. Într-un asemenea context, Pavel calcă pe urmele lui Isus. Alege să refuze izbăvirea pentru a nu compromite Evanghelia care-i mântuia pe cei care-l părăseau. Gestul lui Pavel a mai oferit Bisericii trei secole de autenticitate înainte să înceapă procesul unirii Bisericii cu statul. Astfel 2 Timotei ar echilibra mesajul din 1 Timotei. În 1 Timotei, Pavel insistă pe o atitudine pozitivă față de stat, față de conducătorii acestuia, față de o viață normală în societate. El cheamă la rugăciune și supunere față de autorități, la o viață echilibrată și liniștită în societate. El respinge curentele ascetice care chemau la izolare socială și la sfidarea orânduielilor pământești. Dar în 2 Timotei îl găsim pe Pavel în conflict cu statul și gata să fie martirizat de autorități. Avem nevoie și de 2 Timotei pentru a avea o imagine completă despre relația cu statul. Statul aduce pace și stabilitate prin legile lui. E un lucru după voia lui Dumnezeu. De aceea trebuie respectat și purtat în rugăciune. Dar statul e și corupt, și oricând poate deveni o unealtă în mâna leului pentru a seduce Biserica sau o prizoni. De aceea, atitudinea pozitivă față de stat nu trebuie însoțită de naivitate, de credulitate, de supunere oarbă. Respectul față de stat izvorăște din frica de Dumnezeu și din respectul față de Dumnezeu. Dar statul nu trebuie să devină un idol, să fie văzut ca o sursă a izbăvirii. Frica de stat nu trebuie

să înlocuiască frica de Domnul și încrederea în stat nu trebuie să înlocuiască încrederea în Domnul. Istoria ne învață lecții clare. Statul care azi proteja Biserica, mâine o prigonea cu ferocitate. Deci să avem o atitudine echilibrată față de stat. Un respect prudent. Căci acest mecanism bun nu este condus de îngeri, ci tot de oameni imperfecti și coruptibili. Și aceștia pot comite mari erori ca fiecare om de altfel.

În contextul primei întemnițări de la Roma, Pavel le scria Filipenilor:

7. Dar lucrurile care pentru mine erau câștiguri le-am socotit ca o pierdere, din pricina lui Hristos.

8. Ba încă și acum privesc toate aceste lucruri ca o pierdere, față de prețul nespus de mare al cunoașterii lui Hristos Isus, Domnul meu. Pentru El am pierdut toate și le socotesc ca un gunoi, ca să câștig pe Hristos

9. și să fiu găsit în El, nu având o neprihănire a mea pe care mi-o dă Legea, ci aceea care se capătă prin credința în Hristos, neprihănirea pe care o dă Dumnezeu, prin credință.

10. Și să-L cunosc pe El și puterea învierii Lui, și părășia suferințelor Lui, și să mă fac asemenea cu moartea Lui;

11. ca să ajung cu orice chip, dacă voi putea, la învierea din morți.

12. Nu că am și câștigat premiul sau că am și ajuns desăvârșit; dar alerg înainte, căutând să-l apuc, întrucât și eu am fost apucat de Hristos Isus.

13. Fraților, eu nu cred că l-am apucat încă; dar fac un singur lucru: uitând ce este în urma mea și aruncându-mă spre ce este înainte,

14. alerg spre țintă, pentru premiul chemării cerești a lui Dumnezeu, în Hristos Isus.

15. Gândul acesta, dar, să ne însuflețească pe toți care suntem desăvârșiți; și, dacă în vreo privință sunteți de altă părere, Dumnezeu vă va lumina și în această privință.

(Filipeni cap.3)

Dar dacă murea ca martir în contextul primei întemnițări de la Roma, nu putea fi făcut asemenea cu moartea Lui, căci nu era părăsit de toți și mulți erau alături de el și înțelegeau rostul suferințelor sale. Dar Isus murise altfel. Isus refuzase salvarea dintr-un motiv de neînțeles nici chiar pentru ucenicii Lui. De

aceea a murit părăsit de toți. A murit singur. Și Pavel își dorea să se facă asemenea cu moartea Lui. Și se pare că Domnul i-a ascultat dorința. Și a orchestrat o a doua întemnițare la Roma, dar dintr-un alt motiv. Și în acest context Pavel refuză SALVAREA fără a fi înțeles de ucenicii Lui. Este părăsit de toți și alege totuși moartea de dragul lui. Căci o acceptare a coabitării cu statul nu ar fi dus la compromiterea Bisericii peste noapte. Moartea ar fi apărut în timp, dar lent și sigur. Ea ar fi afectat mai degrabă pe ceilalți decât pe Pavel. Pavel putea gestiona o relație complicată de colaborare cu statul. Dar ceilalți micuți puteau gestiona o astfel de ecuație? Pentru a-i proteja pe ei, Pavel alege moartea. Dar el este părăsit tocmai de cei care-l părăseau. Jertfa sa rămâne neînțeleasă de ceilalți. Dar Domnul rămâne cu el. Oare nu așa a fost și cu Isus care a spus: *Iată vine ceasul și a și venit când veți fi risipiți fiecare la ale lui; și pe Mine Mă veți lăsa singur; dar nu singur căci Tatăl este cu Mine.* (Ioan 17:32). Dar este o altă mare deosebire între Isus și Pavel. Domnul a stat lângă Pavel mereu. Acesta a ajuns în gura leului și a fost izbăvit de acolo. Dar Isus a avut un alt final. Domnul a stat lângă El până la o vreme. Apoi și Domnul L-a părăsit, și nu a mai fost izbăvit, ci lăsat să fie strivit de gura Marelui judecător, din pricina păcatelor noastre. Gestul Său de neînțeles pentru ucenici le aducea izbăvirea. Pavel nu poate fi decât o jertfă de băutură peste Marea Jertfă, nu poate decât în mic și în parte să imite jertfa lui Isus. Totuși Pavel ajunge, după propria dorință, să se facă asemenea morții Lui. Iată ce înseamnă să devii una cu moartea Lui: *să ai parte de o moarte cât mai asemănătoare cu cea a lui Isus.* Dar acest drum cumplit către slavă nu este doar pentru apostol. Și Timotei e chemat să pășească pe acest drum. Căci Pavel spune: *Acest gând dar să ne însuflețească pe toți...* Jertfa lui Isus mai are un element special. Presiunea este atât de mare, încât nici Isus nu mai pare să înțeleagă cu claritate motivul jertfei. În Ghetsimani, El cere să se depărteze paharul dacă este cu puțință...Și apoi pe cruce strigă cu disperare: *Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?* Suferința a fost atât de mare încât în pofida faptului că Isus știa rațiunea jertfei, El ajunge totuși să întrebe: *De ce?* Iată maximul credinței: când jertfa ajunge de neînțeles chiar pentru cel ce o aduce... A fost cazul lui Avraam care-l aducea jertfă pe Isaac. A fost cum am spus și cazul lui Isus. Dar poate a fost măcar în parte și cazul lui Pavel. Într-adevăr, când suferința și presiunea depășește un anumit prag și lucrurile cele mai clare devin neclare, luciditatea este profund afectată de o suferință extremă. Pavel a avut parte de o presiune extremă. În acele clipe e posibil ca

neclaritatea să fi pătruns și în conștiința sa și el la rândul său să se fi întrebat: *De ce trebuie să aduc această jertfă? De ce un preț așa de mare?* Poate că și în acest aspect, Pavel s-a făcut una cu moartea Domnului. Cum de a biruit Pavel o asemenea presiune? El a învățat demult să lupte și să sufere nu prin el însuși, ci prin puterea lui Dumnezeu. De mult a învățat să se lase purtat de carul de biruință al lui Hristos și nu să încerce a sprijini el însuși acest car. De mult a exersat harul care este făcut desăvârșit în slăbiciune. Domnul a stat lângă el și l-a întărit. Dar de ce l-a întărit? Ne gândim: ca să-i scape sufletul. E adevărat, totuși Pavel menționează un alt scop: *ca propovăduirea să fie vestită PE DEPLIN prin mine și să o audă TOATE Neamurile*. Dar propovăduirea nu fusese deja vestită pe deplin prin Pavel și nu o auziseră deja toate Neamurile la care fusese trimis Pavel? De ce de-abia prin această ultimă mărturisire de la Roma propovăduirea a fost vestită pe deplin? Nu este o întrebare ușoară. Sunt măcar trei variante de interpretare care nu se exclud reciproc:

- **Vestirea întregului MESAJ:** Poate că acel context ciudat de la Roma a făcut cu puțință să fie afirmată și să strălucească un anumit aspect al Evangheliei care nu fusese subliniat cu suficientă tărie până atunci de Pavel. Pavel trebuia să vestească ÎNTREAGA Evanghelie. Or, am discutat cu alte ocazii cât de complexă este Evanghelia slavei. În acel context, Pavel duce la capăt propovăduirea subliniind în discursul său de apărare o ultimă învățătură a Evangheliei care nu fusese până atunci suficient de bine accentuată de apostol.
- **Vestirea mesajului la toate NEAMURILE:** Poate că prin această a doua întemnițare și prin procesul public al lui Pavel s-a făcut o nouă publicitate Evangheliei și astfel, reprezentanți ai unor neamuri încă neatinse de Evanghelie au auzit și ei Evanghelia. Poate că din Neamurile Imperiului Roman (acel spațiu al lumii civilizate la care se pare că a fost trimis Pavel) unele încă nu auziseră Evanghelia. Dar Domnul a făcut ca în procesul public de la Roma, reprezentanți ai acestor neamuri să fie prezente acolo și să audă Evanghelia.
- **Întruparea deplină a mesajului de către MESAJ.** Poate că Pavel are în vedere prin proclamarea mesajului și întruparea mesajului.

Pavel era marele propovăduitor pentru că întrupa mesajul pe care-l propovăduia. Însă un aspect esențial al Evangheliei (poate chiar cel menționat mai sus: să mă fac asemenea cu moartea Lui...) nu fusese încă întrupat de Pavel. De aceea, propovăduirea nu era completă. Dar acum, Pavel întrupează și acest aspect și oferă deplină credibilitate și autoritate mesajului său. La nivelul spiritului, Pavel întrupează toată Evanghelia pentru ca în conștiința istorică a popoarelor să rămână toată Evanghelia. Ar fi vorba de o legitate interesantă: Logosul semănat rămâne în conștiința istorică a neamurilor în măsură în care ceea ce este propovăduit este și întrupat de către mesager. Întruparea poate avea loc în cămeruță, într-un loc discret. Lucrul este însă foarte vizibil pentru lumile spirituale și rămâne immortalizat în conștiința popoarelor pentru a putea fi mai târziu oricând reactivate alte vase ale harului.

E posibil ca Pavel să aibă în vedere toate cele trei dimensiuni de mai sus. Oricum atât acest verset cât și 4:6-7 ne arată cu claritate că Pavel consideră că a împlinit Marea Trimitere. El fusese trimis la toate Neamurile și acum consideră că Evanghelia a fost vestită pe deplin la toate Neamurile. El nu-i lasă lui Timotei o lucrare neîncheiată. Moise îi spune lui Iosua: *mai ai de cucerit țara*. Iosua le spune urmașilor: *nu este cucerită toată țară...mai aveți de cucerit*. David îi spune lui Solomon: *Templul nu este zidit. Zidește-l tu*. Isus le spune ucenicilor: *Evanghelia nu este vestită la toate Neamurile. Vestiți-o voi*. De ce Pavel nu-i spune lui Timotei: *Evanghelia nu a fost dusă la toate Neamurile încă. Du-o tu la următoarele Neamuri*. ? Iată o mare întrebare pentru cei care trăiesc sub complexul Marii Trimiteri. Pavel știa că e foarte posibil ca să Nu se mai întâlnească cu Timotei și că aceste cuvinte pot fi ultimile sale cuvinte. Nu ar fi putut omite un aspect atât de important. El nu uită să-i amintească de propovăduirea Cuvântului. Dar această propovăduire nu vizează zonele neevangelizate încă, ci dimpotrivă, spațiul natural al lucrării lui Timotei unde exista deja multe Biserici creștine. Iată un nou argument cu privire la faptul că Marea Trimitere a fost în primul rând o lucrare istorică încredințată apostolilor și proorocilor creștini din secolul întâi. Și chiar în secolul întâi, nu apstolii, ci Duhul Sfânt a guvernat procesul împlinirii

Marii Trimiteri. Și Pavel, chemat de Duhul, a avut un rol primordial. Dar nu a putut lucra de capul lui. A fost ales, chemat, pregătit, trimis, și chiar după începerea lucrării misionare a mers pas la pas cu Domnul. A propovăduit doar unde i s-a dat voie, când i s-a dat voie și cât i s-a dat voie. Duhul știa ce neam e pregătit să audă Evanghelia. Am discutat cu alte ocazii despre complexitatea acestei lucrări transculturale și de câte complicații și variabile a trebuit să țină cont Pavel. Amintim doar pericolul ca unui neam să i se vestească Evanghelia înainte de vremea potrivită, sau pericolul ca creștinismul să se propage într-un neam ca o altă religie, sau ca un neam să fie expus doar unei frânturi din Evanghelie etc. Toate aceste capcane au fost împlinite cu succes de mulți din misionarii zeloși ce au urmat lui Pavel. Dar să nu cădem în cealaltă extremă. Nu înseamnă că după secolul întâi, Duhul Sfânt, în spiritul Marii Trimiteri, nu a putut decide la vremea potrivită expunerea și altor neamuri și spații geografice Evangheliei. Acum trăim un moment istoric unic, când nu doar neamurile din spațiul Imperiului Roman, ci chiar toate neamurile pământului sunt expuse într-o formă sau alta Evangheliei. Cel puțin accesul la conținutul Evangheliei a atins o cotă fără precedent în istorie. În acest proces vedem și roade frumoase, vedem și multe greșeli și consecințe tragice. Cât din acest proces a fost guvernat de Duhul și cât de om vom vedea în ziua aceea. Responsabilitatea noastră ca Timotei istoric este să vestim Evanghelia acolo unde am fost chemați, în cultura de origine unde l-am cunoscut pe Domnul.

Și am fost izbăvit din gura leului. Leul este vrăjmașul, diavolul. Pavel nu a fost izbăvit din ghiarele leului, sau din groapa cu lei, sau dinaintea leului. El a fost izbăvit din gura leului. Deci a fost ÎN GURA LEULUI. E cumplit să auzi de departe răgetul unui leu. Dar să fii în gura sa? Această imagine ne ajută să înțelegem din nou cât de mare a fost presiunea la care a fost supus Pavel. A fost cea mai mare încercare a vieții sale. Ceasul întunericului peste viața sa. Acea încercare unică de care ai parte ca Iov doar o dată în viață. A fost testul final și suprem. Presiunea a fost atât de mare la nivelul spiritului, încât Pavel a simțit că se clatină. A simțit nevoie de sprijinul apropiaților săi. Nu l-a avut. A fost nevoie ca Domnul Însuși să-l țină de mână și să-l întărească. A intrat în gura leului. A fost aproape să cedeze, să se lase intimidat, să nu vestească pe deplin mesajul. Dar chiar când colții leului s-au apropiat unii de alții pentru a-i strivi credința și devotamentul față de Hristos, chiar atunci Domnul l-a smuls din gura leului și i-a

dat un nou imbold prin care a putut rămâne ferm și loial Evangheliei. Ne surprinde faptul că în fața martirajului, Pavel vorbește la TRECUT cu referire la încheierea lucrării, la propovăduire, la biruirea încercării. Înțelegem că ce a fost mai greu a trecut. Martirajul pare floare la ureche față de ce a trecut deja. Deci cât de cumplit trebuie să fi fost acel moment pentru Pavel de el consideră martirajul (un test atât de greu) ca pe un act firesc DUPĂ încheierea unei mari bătălii? Pentru Pavel martirajul este doar epilogul. Deznodământul s-a scris deja prin discursul său de apărare. Nu înseamnă că nu mai are nevoie de protecție, că nu va mai exista luptă, că bătălia nu trebuie dusă până la capăt. Dar ce va urma e mai ușor față de ce a avut loc deja. Ghetsimani-ul lui Pavel a fost urmat de un martiraj nobil, ceresc ca cel al lui Ștefan. Doar la Isus, Ghetsimani-ul a fost urmat de o încercare și mai grea. După ce a fost izbăvit din gura leului, Pavel este deplin încredințat că Domnul îl va izbăvi până la capăt: *Domnul mă va izbăvi de orice rău și mă va mântui ca să intru în Împărăția Sa cerească*. Pavel este plin de pace și are siguranța mântuirii și a izbăvirii finale prin ducerea până la capăt a credinței pentru că știe că mântuirea e prin har, că nu el este chemat să se mântuiască pe sine, ci că Domnul îl va mântui și-i va da și voința și înfăptuirea. Partea lui este doar să se încreadă în Domnul să se abandoneze în brațul Său, să-și pună ancora credinței în El. Și Pavel a făcut acest lucru și de aceea putea aștepta liniștit să vadă CUM îl va izbăvi Domnul dinaintea oștirilor vrăjmașe. În lumina acestei mântuiri nu strălucește Pavel, ci Dumnezeu. De aceea el adaugă: A Lui să fie slava în veci. Să nu îl laudăm pe Pavel prea mult. Să nu-l considerăm un super-erou, un supraom, să nu-l idolatrizăm și să nu vedem în el ceea ce nu este în el. El a fost un om cu aceleași slăbiciuni și temeri ca și noi. Dar harul Său s-a manifestat atât de puternic în el încât iată ce culmi spirituale a ajuns. Este ca și cum Domnul l-a luat de mână și l-a înălțat până dincolo de galaxia noastră. E evident că a putut zbura singur până acolo. Domnul l-a ridicat. El să fie slăvit! Pavel a făcut un singur lucru. Nu a dat drumul mâinii care l-a apucat de mână. Prin alegerea credinței s-a lăsat purtat până la capăt de acest măreț Domn.

Petru folosește și el imaginea leului pentru a descrie ura vrăjmașului (2 Petru 2:9). David s-a luptat cu leul, iar Daniel a fost în groapa cu lei, dar expresia în gura leului mai apare în Biblie doar în Ps.22 (psalm mesianic celebru):

Capitolul 22

Către mai marele cântăreților. Se cântă ca „Cerboanca zorilor”. Un psalm al lui David.

1. Dumnezeule! Dumnezeule! Pentru ce m-ai părăsit și pentru ce Te depărtezi fără să-mi ajuți și fără s-ascuți plângerile mele?

2. Strig ziua, Dumnezeule, **și nu-mi răspunzi**: strig și noaptea, și tot n-am odihnă.

3. Totuși Tu ești Cel Sfânt și Tu locuiești în mijlocul laudelor lui Israel.

4. În Tine se încredeau părinții noștri: se încredeau, și-i izbăveai.

5. Strigau către Tine, și erau scăpați; se încredeau în Tine, și nu rămâneau de rușine.

6. Dar eu sunt vierme, nu om, am ajuns de ocara oamenilor și disprețuit de popor.

7. Toți cei ce mă văd își bat joc de mine, își deschid gura, dau din cap și zic:

8. „S-a încrezut în Domnul! Să-l mântuiască Domnul, să-l izbăvească, fiindcă-l iubește!”

9. Da, Tu m-ai scos din pântecul mamei, m-ai pus la adăpost de orice grijă la țâțele mamei mele;

10. de când eram la sânul mamei, am fost sub paza Ta, din pântecul mamei ai fost Dumnezeuul meu.

11. Nu Te depărta de mine, căci s-apropie necazul, **și nimeni nu-mi vine în ajutor**.

12. O mulțime de **tauri** sunt împrejurul meu, niște tauri din Basan mă înconjoară.

13. Își deschid gura împotriva mea ca un leu care sfâșie și răcnește.

14. Am ajuns ca apa care se scurge, și toate oasele mi se despart; mi s-a făcut inima ca ceara și se topește înăuntrul meu.

15. Mi se usucă puterea ca lutul și mi se lipește limba de cerul gurii: m-ai adus în țărâna morții.

16. Căci niște **câini** mă înconjoară, o ceată de nelegiuți dau târcoale împrejurul meu, mi-au străpuns mâinile și picioarele:

17. toate oasele aș putea să mi le număr. Ei însă pândesc și mă privesc;

18. își împart hainele mele între ei și trag la sorți pentru cămașa mea.

19. Dar Tu, Doamne, nu Te depărta! Tu, Tăria mea, vino degrabă în ajutorul meu!
20. Scapă-mi sufletul de **sabie** și viața din **ghearele câinilor**!
21. Scapă-mă **din gura leului** și scoate-mă **din coarnele bivolului**!
22. Voi vesti Numele Tău fraților mei și Te voi lăuda în mijlocul adunării.
23. Cei ce vă temeți de Domnul, lăudați-L! Voi toți, sămânța lui Iacov, slăviți-L! Cutremurați-vă înaintea Lui, voi toți, sămânța lui Israel!
24. Căci El nici nu disprețuiește, nici nu urăște necazurile celui nenorocit și nu-și ascunde fața de el, ci îl ascultă când strigă către El.
25. În adunarea cea mare, Tu vei fi pricina laudelor mele: și-mi voi împlini juruințele în fața celor ce se tem de Tine.
26. Cei săraci vor mânca și se vor sătura, cei ce caută pe Domnul, Îl vor lăuda: veselă să vă fie inima pe vecie!
27. Toate marginile pământului își vor aduce aminte și se vor întoarce la Domnul: toate familiile neamurilor se vor închina înaintea Ta.
28. Căci a Domnului este împărăția: El stăpânește peste neamuri.
29. Toți cei puternici de pe pământ vor mânca și se vor închina și ei; înaintea Lui se vor pleca toți cei ce se coboară în țărână, cei ce nu pot să-și păstreze viața.
30. O sămânță de oameni Îi va sluji; și se va vorbi despre Domnul către cei ce vor veni după ei.
31. Aceștia vor veni și vor vesti dreptatea Lui, vor vesti lucrarea Lui poporului care se va naște.

Nu este deloc întâmplător că Pavel folosește tocmai această expresie din Ps.22. Căci ceasul întunericii, acel moment de presiune prin care a trecut a însemnat Ps.22. A te face una cu moartea Lui înseamnă a trăi Ps.22. Și când trăiești Ps.22, când întunericii te învăluie și izbăvirea întârzie să vină, atunci nu ești în groapa cu lei, ci chiar în GURA LEULUI. Această aluzie la Ps.22 ne confirmă validitatea interpretării noastre cu privire la semnificația acestei grele încercări din viața lui Pavel. În lumina jertfei de băutoră, putem spune că martirajul era doar

jertfa de băutură turnată peste jertfa principală care a constat tocmai în ultimul său discurs de apărare. Iată că pot fi încercări mai mari decât martirajul. Se pare că Domnul dorește să murim în biruință și pace ca și Ștefan. Ceasul întunericului e înainte de martiraj. E cumplit să fii în gura leului. Aproape nu mai simți deloc pe Dumnezeu. Cerul pare atât de departe, În schimb, tot sufletul tău simte duhoarea morții și întunericului, toată ura vrăjmașului și groaza indusă de acesta. Însemna efectiv o moarte a sufletului, o separare a simțirilor sufletului de lumină. Doar alegerea nebună a credinței mai ține sufletul legat de Lumină. Dar simțirile acestuia sunt despărțite de Sursa vieții. Și moartea e cumplită. Nu are și nu poate avea nimic frumos. Doar nădejdea izbăvirii ne poate ajuta să suportăm fiorul morții.

În ultima parte 4:19-22 Pavel continuă înșiruirea de nume și de personaje pe care a început-o în v.22. Pavel transmite sănătate Priscilei și lui Acuila și casei lui Onisifor. E vorba de credincioși care erau în duh alături de Pavel, dar chemarea de slujire pentru Împărăție îi localiza în acel moment în alte locuri geografice. Pavel îl mai informează pe Timotei cu privire la Erast și Trofim. Ei fac parte tot din echipa de slujitori loiali pe care Timotei se poate baza. Timotei trebuie să știe unde sunt aceștia ca să îi poată contacta când va avea nevoie de ei. Pavel e susținut și de unii creștini de la Roma. Numele din v.21 cu nuanțe latine ne sugerează că e vorba de creștinii de la Roma. Nu știm exact cum au reacționat ei față de procesul public al lui Pavel dacă au fost acolo și inițial s-au dezis de Pavel, sau dacă pur și simplu nu erau acolo. Cert este că existau creștini la Roma care în acel moment erau de partea lui Pavel. Spre deosebire de Isus, care a rămas SINGUR până la capăt și care a fost părăsit chiar de Dumnezeu Însuși, Pavel nu a fost părăsit nicio clipă de Domnul și singurătatea a fost diminuată înainte de moarte prin venirea lui Luca și susținerea unor creștini de la Roma. Pavel putea doar să aibă un sfârșit asemănător cu Isus. Putea doar să imite în mică parte marea jertfă.

Nu este întâmplător că ultimele cuvinte scrise ale apostolului conțin atâtea nume. Pavel cu adevărat era un om printre oameni care iubea oamenii. Împărăția, Biserica, chemarea și lucrarea lua forma concretă a unor oameni pentru care el trăia. El nu rămâne în sfera teologică abstractă și nu moare pentru idei sofisticate pe care doar el le înțelege. Ultimele sale cuvinte nu abundă în idei filosofico-teologice, ci sunt cât se poate de concrete și cu un accent deosebit pe oamenii de

lângă el. Practic în acest pasaj de 14 versete, Pavel face referire la următoarele persoane. Și marea jertfă a apostolului din v.16-18 este încadrată în această listă de personaje:

- Dima
- Crescens
- Tit
- Luca
- Marcu
- Tihic
- Carp
- Alexadru
  - MAREA JERTFĂ
- Priscila și
- Aquila
- Onisifor
- Erast
- Trofim
- Eubul și
- Pudens
- Linus
- Claudia și toți frații...

Avem deci 8 nume, marea jertfă și apoi alte 9 nume. Deci 17 nume. Mai multe nume decât versetele ce formează acest pasaj! Marea Jertfă este pentru oameni, pentru acești oameni. Pavel nu moare doar pentru o idee. El moare pentru un Logos care mântuiește oamenii. Și el nu iubește oamenii și neamurile la modul general. El nu se jertfește de dragul umanității. El se jertfește de dragul acestor oameni pe care îi cunoștea și slujea. Iubirea de om capătă nuanțe concrete, se individualizează în relațiile cu personalități unice. Acești oameni formau cununa sa de slavă. El nu este absorbit de proiecte mărețe, de împlinirea unor obiective sau de apărarea unor dogme. El iubește oamenii. Iată modelul de slujitor care trebuie să se immortalizeze în conștiința lui Timotei. Preocuparea pentru adevăr este însoțită de preocuparea pentru oameni. Adevărul slujește mântuirii oamenilor și nu este un scop în sine. Cunoașterea devine o manifestare a iubirii.

Aceste personaje cunosc și valențe psihologice și formează un fel de hartă a relațiilor pe care Timotei-ul istoric trebuie să o cunoască. În jurul fiecăruia dintre noi va fi un Dima care ne va părăsi, va fi un Tit care va alege alte bătălii, va fi și un Luca ce va rămâne cu noi și un Marcu ce va reveni, și un Tihic care va pleca în loialitate, și un Carp care va păstra cu grijă mantaua și cărțile de piele, și un Alexandru care ne va fi vrăjmaș. Și ucenici de aproape care ne vor părăsi, dar și ucenici de departe care ne vor rămâne fideli. De unii va trebui să ne îndepărtăm, față de alții să rămânem rezervați și în alții să ne putem încrede. Oare nu ne aducem aminte din nou de finalul lui Isus? În ultimele sale cuvinte, vorbește cu cei doi tâlhari, o dă pe mama sa în grija lui Ioan...Înainte de martiraj, Pavel nu este centrat pe sine. El este în continuare apăsător de grija pentru Biserică, este absorbit de iubirea pentru oameni. Chiar dacă martirajul era doar jertfa de băutură, tot era o jertfă și o bătălie foarte grea.

Dar ultimele cuvinte ale apostolului nu conțin doar multe nume și menționarea multor cetăți și zone geografice:

- Tesalonic
- Galatia
- Dalmatia

- Efes
- Troa
  - Marea Jertfă
- Corint
- Milet

Da, e vorba de 7 cetăți sau zone geografice. Deși Pavel este atât de aproape de intrarea în cealaltă lume, el rămâne ancorat în realitatea lumii de acum. Enumerarea a 18 nume și a 7 cetăți. La acestea se adaugă referirea la VREME: *caută de vină înainte de IARNĂ*, la HAINE (mantaua), și la CĂRȚI (pergamentele), și la BOALĂ (Trofim). Pavel nu părăsește lucrarea înșiruindu-ne o listă de îngeri și descriindu-ne harta cerului. Dimpotrivă, el părăsește lumea foarte ancorat și foarte implicat în realitatea concretă de acum. Dar o părăsește fără regrete și să fără să fie absorbit de ea. Ce echilibru. Cum e posibil? Ce era în mintea lui Pavel? Cu o altă ocazie am vorbit despre schizofrenia spirituală care desparte obiectivele spirituale (să citesc mai mult din Biblie, să mă rog mai mult...) de cele profane (să-mi zidesc o casă, să-mi găsesc un serviciu...). Și am arătat că Dumnezeu vrea să trăim ca oameni compleți sfințind toate lucrurile prin motivație. Citirea Bibliei poate fi un obiect idolatru, la fel cum găsirea unui loc de muncă poate deveni unul sacru. Dumnezeu dorește să avem doar obiective spirituale sfințind totul prin atitudine. Zidirea unei case, găsirea unui loc de muncă fac parte din lucrarea Sa, din planul Său pentru viața noastră. Nu sunt nici lucruri mai puțin importante, nici profane. Fac parte din slujirea Împărăției, dacă le facem cu El, la timpul Lui și pentru El. Poate o altă schizofrenie care ne încearcă este o separație prea mare între lumea de acum și cea de dincolo. Dar Lumea de acum, deși trecătoare nu este tot a lui Dumnezeu? Împărăția Sa nu se manifestă acum și aici în mijlocul vrăjmașilor Lui? Biserica Sa nu face parte din Împărăția Sa? Nu vrem nici să minimalizăm diferența dintre cele două lumi. Lumea de acum e trecătoare și cea viitoare eternă. Însuși Isus spune: *Am ieșit de la Tatăl și am venit în lume; acum las lumea și mă duc la Tatăl. (Ioan 16:28)*. Diferența dintre cele două lumi este

reală și atât de mare. Dar ce învățăm de la Pavel? Până când este strămutat în cealaltă lume, trăiește cu toată responsabilitatea în lumea de acum. Lumea de acum este și ea importantă pentru Dumnezeu și include o parte din Împărăția lui Dumnezeu care va fi strămutată în eternitate. În Filipeni, Pavel ne-a explicat că este strâns în două părți: *Dincolo e clar mult mai bine. Dar aici poate sluji Biserica într-un mod la care nu mai are acces dincolo.* Pavel privește cu dor spre Cerul care-l așteaptă, dar privește cu dor și spre Cerul pe care-l lasă: Cerul Bisericii pe care-l lasă în războiul de pe pământ. Cu gândul la Cerul de sus, ultimele sale cuvinte pronunță Cerul de jos: *Eubul și Pudens, Linus, Claudia și toți frații...*

Și Pavel încheie cu aceeași binecunoscută urare: Domnul Isus să fie cu duhul tău! Harul să fie cu voi! Amin. Pavel a mai rostit acest îndemn de atâtea ori. Dar acum are o altă greutate, un alt accent. Pavel rostește acest îndemn ca unul care părăsește bătălia care nu va mai putea fi alături de frații lui pentru a-i păzi. Pentru el alergarea s-a sfârșit. Pentru ei continuă. Mai au multe bătălii de luat. Oare vor ajunge la capăt? Oare cum vor ajunge la capăt? Oare se va revedea cu ei dincolo? Pavel îi încredințează Celui care la rândul Său i-a încredințat pe ucenici în mâna Tatălui. El pleacă, dar Isus prin Duhul rămâne cu ei. Pavel veghează asupra duhului lui Timotei. Acolo, înăuntrul lui Timotei, se va da lupta. De aceea cere ca Domnul Isus să fie cu duhul lui. Dar Timotei nu era singur. Era înconjurat de frați. Și pentru prima dată în epistolă, Pavel folosește pluralul la persoana întâi: Harul să fie cu VOI. A mai făcut o referire la acești ALȚII în 2:14. E vorba de oamenii de încredere din jurul lui Timotei. Acum îi salută în mod direct. Și după cum Isus, prin Duhul, s-a rugat și pentru noi, și pentru cei ce aveau să creadă după ucenici, Pavel, prin același Duh, vorbește nu doar cu Timotei-ul secolului întâi ci și cu Timoteii istorici ce vor urma. Privind la Timotei spune: Domnul să fie cu duhul TĂU. Privind la noi ne spune: harul să fie cu VOI! Prin Duhul Pavel ne-a văzut și ne-a salutat. Nădejdea sa pentru noi este în harul lui Dumnezeu. Bătălia cea grea poate fi biruită...prin har, prin puterea Lui. Dar vom primi noi acest har în toată plinătatea?

Caută de vino înainte de iarnă. După ce-i dezvăluie lui Timotei că plecarea sa este aproape, Pavel insistă de trei ori ca Timotei să vină la el (4:9, 13, 21). Verbul CAUTĂ ar avea în limba greacă sensul: *străduiește-te din răsputeri, fă tot posibilul, fă tot ce ține de tine ca să ajungi la mine.* Era deci finalul toamnei. Iarna

era greu de ajuns la Roma. Pe mare era aproape imposibil. Pavel nu mai știe dacă mai prinde primăvara pe acest pământ. De aceea el insistă ca Timotei să ajungă la el înainte de începerea iernii. A mai ajuns Timotei la Pavel? Nu știm exact, doar știm că avea o șansă. Pentru că ziua aceea nu a venit peste Pavel iarna. A venit toamna. Dacă venea iarna, șansa lui Timotei de a-l vedea pe Pavel pentru ultima dată scădea considerabil. Dar pentru că a venit toamna, Timotei mai are o șansă. *Rugați-vă ca ziua aceea să nu fie iarna și nici într-o zi de Sabat.* Să fie vreo legătură? Intuiesc că Pavel nu a mai prins primăvara pe acest pământ. Nu știu dacă Timotei a mai ajuns la Pavel. Dar o întrebare și mai importantă este dacă Timotei a fost loial Evangheliei pauline până la capăt? Aleg să cred că da. Și faptul că Timotei moare în anonim și că nu avem date sau scrieri despre el și faptul că nu creează valuri în istoria Bisericii ca mulți alții care i-au urmat și au rămas în arhivele Bisericii, îmi dă mari speranțe că Timotei și-a urmat Mentorul până la capăt.

Ultimele cuvinte ale lui Pavel către Timotei-ul istoric sunt aceleași: *Caută de vino înainte de iarnă.* Iarna este ceasul întunericului, vremea încercării finale, confruntarea finală cu vrăjmașul, intrarea în gura leului. Timotei-ul istoric trebuie să ajungă la Pavel ÎNAINTE de iarnă. El trebuie să redescopere Evanghelia lui Pavel înainte de încercarea finală. Doar așa va putea biruri ultima iarnă a istoriei, doar așa va putea învia în primăvara biruinței.